

Londra'dan Mektup

D i d e m C r o s s b y

Çöp Krizi

Çöplerimiz sokağımızda komşularımızla sık sık konuştuğumuz bir konu haline geldi son birkaç ayda. Nedeni, belediyemizin çöp toplama sıklığını ve biçimini değiştirmesi. Bundan yaklaşık bir ay önce tüm sokak sakinleri ikinci bir çöp bidonuna sahip oldu. Plastik şişeler, teneke, kağıt, gazete, karton benzeri geri dönüştürülebilir atıklara ayrılan bu ikinci bidonu iki haftada bir boşaltacağını duyurdu belediyemiz. Bugüne değin haftalık ziyaretlerine alışkın olduğumuz çöp arabası, eski bidonumuzu da iki haftada bir boşaltmaya başladı. Mutfak artıkları ve geri dönüştürülemez atıklar için ayrılan bu bidonda, yediğimiz tavuğun kemikleri çöp arabasını iki hafta boyunca bekleyebilecek. Acaba önümüzdeki yaz evlerimizin önünde ne tür kokular konaklayacak? Böcek ya da sıçan gibi zararlılarda artış olacak mı?

Kalabalık ailelere sahip bazı komşularımızsa yegane bidonlarına iki haftalık mutfak artıklarını nasıl sığdıracaklarını kara kara düşünüyorlar. Belediyenin yaptığı değişiklik, ne tür çöp ürettiğimiz konusunda bizi düşünmeye ve dahası birşeyler yapmaya zorladı; gönüllü olsak da olmasak da. Sokağımız sakinlerinin tamamı geri dönüştürülebilir atıklarını, dönüştürülemeyenlerden ayırmaya başladı. Gelecek yaza kadar bu yeni sisteme alışmış olacağımızdan, sorun yaşanmayacağını savunuyor belediyemiz.

Bizimkiyle aynı zamanda pek çok diğer belediye de başlattı bu yeni uygulamayı. Nedeni, belediyelerin yaşamaya başladığı çöp krizi. İstatistiklere göre, dokuz yıl gibi kısa bir zaman içinde ülkedeki çöplükler dolmuş olacak istatistiklere göre. Avrupa Birliği de yayımladığı bir yönergeyle üyelerine hedefler koydu. Bundan Birleşik Krallık da payını aldı. 2010 yılında belediyelerin çöplüklere atıkları biyolojik olarak parçalanabilen maddeler, 1995'teki miktarın %75'ine düşmüş olmak zorunda. 2013 yılında bu oranın %50'ye, 2020 yılındaysa %35'e indirilmesi hedefleniyor. Bu hedeflere ulaşabilmek için belediyelerin, ülke sakinlerini, bugünkünün iki katından fazla geridönüşüme ikna etmesi gerekiyor.

Hedefi gerçekleştirmeyen belediyeler ağır cezalara maruz kalacak. Yani belediyelerin önlerinde iki seçenek var. Ya bizim çöp atma alışkanlığımızı değiştirecek uygulamalar getirip hedeflere ulaşacaklar ya da bunun yerine, hedeflere ulaşamadıklarında kesilecek cezaları karşılayabilecek için yerel vergilerde %100'e varabilecek artışlar yapacaklar. İkinci seçenek hem etik hem mali açıdan yeğlenmez olduğundan, ve ayrıca da oy yitirme riski taşıdığından, belediyeler bizim alışkanlıklarımızı değiştirme çabasına girmeyi seçti.

Diğer belediyeler gelecekte başka uygulamalara da başvurabileceklerini duyurdular. Yeni çöp bidonlarının tabanlarına birer çip yerleştirmeye başladılar. Çip, bidonun hangi eve ve kime ait ol-

duğuna dair bilgiler taşıyor. Çöp arabası çöpü boşaltırken bidonu tartacak, ve bidonun sahibine atığı oranında vergi kesecek. Elbette bu bölgelerde binlerce kişi bu plana karşı çıktı ve yeni 25.000 bidonun tabanındaki çipi parçalayarak tepki verdi.

Bir başka alanda, süpermarketler arasında yaşanan bir yarış da çöp sorununa yardımcı olabilecek. Hangi süpermarket daha yeşilci? (İngiltere'de politikacılar ve partiler arasında var olan yeşilcilik yarışının bir uzantısı olsa gerek!) Ülkenin en büyük süpermarket zinciri, kullanmadıkları her bir plastik poşet karşılığında müşterilerine 1 pens (yaklaşık 30 kuruş) değerinde puan vereceklerini duyurdular. Bu puanlar fişlerde 'yeşil puan' olarak gösteriliyor. Puan peşindeki (çevreci) müşterileri, marketin girişinde kollarına astıkları pazar çantalarından kolaylıkla saptayabilmek mümkün. İstatistiklere göre Krallık'ta her birey yılda 280 poşet kullanıyor; 200 poşetten ancak bir tanesi geri kazanılıyor; yılda 100.000 ton poşet çöplüğü boyluyor. Bu 70.000 arabanın ağırlığına eşdeğer. Süpermarket, önümüzdeki iki yıl içinde poşet tüketimini %25 azaltmayı hedeflediklerini açıkladı. Bu da çöplüklere atılan poşetlerin sayısında 1 milyarlık bir azalma demek.

Rakip bir süpermarketin çöp sorununa yaklaşımıysa, ürünlerinde kullandıkları ambalajları geri dönüştürülebilir olanlarıyla değiştirmek biçiminde. Araştırmalara göre İngiliz tüketicisi ürünlerde ambalajı yeğliyor. Süpermarket, ambalajı azaltma çabasının yanı sıra, bunları biyolojik ola-

rak parçalanabilir olanlarla değiştirmeyi planlıyor. Yeni ambalajlar mısır, şeker kamışı ya da nişastadan üretiliyor. Bunlar yeniden kullanılabilir maddelerin yer aldığı çöp bidonlarını boylayacak; daha da iyisi, arka bahçelerde gübre haline dönüştürülebilecek. İşte, kalabalık ailelere sahip komşularımızın çöplerini azaltmalarının en etkin yolu, gübre yapmaktan geçiyor.

İngiltere'de oldukça yaygın bir yöntem gübre yapmak. Patates kabukları, dolapta bozulmuş domates, herhangi bir sebze ve meyve, çöpü boylamak yerine, bahçede birkaç metre küplük büyük kutular içinde gübreye dönüştürülebiliyor. Solucanlar, böcekler sağolsun (!); çürüyen sebze ve meyveler altı ay içinde koyu renkli, besin değeri ve organik madde oranı yüksek gübreye dönüşüyor. Uygun atıkları gübreye dönüştürerek ürettiğiniz çöp yarıya düşürülebildiği gibi, çiçekleri aylarca besleyecek gübre sahibi de oluyorsunuz.

Kullanmaya zorlandığımız ikinci çöp bidonu, mahalleimizde ani değişimin de başlangıcı oldu. Değişim ülke çapında gerçekleşiyor. Kuşkusuz, Birleşik Krallık'ın iyi olmayan geri dönüştürme sicili bu sayede düzelecek. Bugün Avrupa Birliği'nde Yunanistan ve Portekiz'den sonra en kötü sicile sahip ülke. En yüksek geri dönüşüm oranına sahip ülke Hollanda (%65); bunu %59 ile Avusturya izliyor. Yeni çöp bidonlarıyla başlayan değişim sayesinde, Hollanda ve Avusturya'yla yarışamayacak olsa da sicilinde iyileşme sözkonusu olacak. Soru, dört yıl içinde, 2010 yılı için koyulan hedefe erişip erişemeyeceği.